

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Біохімічні та мікробіологічні основи харчової і бродильної технології

Шифр та назва спеціальності
133 Галузеве машинобудування

Інститут
ННІ Механічної інженерії і транспорту

Освітня програма
Галузеве машинобудування

Кафедра
Хімічна техніка та промислова екологія (154)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
1

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Зінченко Марія Георгіївна
mariya.zinchenko@khpi.edu.ua
Кандидат технічних наук, доцент, професор

Автор и співавтор більше 120 наукових та методичних публікацій
Курси: "Біологічні методи очистки стічних вод та переробки відходів"
"Біохімічні та мікробіологічні основи харчових і бродильних технологій",
"Технологія утилізації твердих відходів" "Спеціальне обладнання
переробних виробництв сільськогосподарської продукції"
"Біотехнологічний захист навколишнього середовища" .

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна «Біохімічні та мікробіологічні основи харчових і бродильних технологій» формує у студентів необхідні знання з біохімії, промислової мікробіології, біоінженерії, знайомить з промисловими процесами, що базуються на використанні мікроорганізмів, та перспективами їхнього розвитку.

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння базовими знаннями із загальної та спеціальної мікробіології і біохімії, формування уявлення про практичне застосування мікробіологічних та біохімічних процесів у виробництвах харчової та бродильної промисловості.

Формат занять

Лекції, лабораторні роботи, консультації. Індивідуальне розрахункове завдання. Підсумковий контроль - залік

Компетентності

Здатність розуміти сутність біохімічних та мікробіологічних процесів харчових і бродильних технологій, застосовувати отримані знання для розробки нових та удосконалення існуючих харчових виробництв.

Результати навчання

Знати особливості будови та функцій мікроорганізмів, механізм управління їх метаболізмом; основи спеціальної мікробіології і біохімії виробництв продуктів мікробного синтезу. Вміти визначати основні технологічні параметри мікробіологічних процесів, розраховувати конструктивні параметри біореакторів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., лабораторні роботи – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідне володіння компетентностями та результатами навчання, які передбачені стандартом вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» першого бакалаврського рівня, а також загальних знань з природничих наук

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лабораторних заняттях студенти відтворюють та спостерігають за протіканням певних процесів та шукають шляхи оптимізації параметрів процесу. Навчальні матеріали доступні студентам на сайті кафедри <http://web.kpi.kharkov.ua/http/studentu> та сайті науково-технічної бібліотеки НТУ «ХПІ» <http://library.kpi.kharkov.ua/>

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Морфологія і фізіологія мікроорганізмів

Загальні уявлення про мікроорганізми. Хімічний склад клітини. Поняття про ферменти.

Тема 2. Основи біокинетики

Способи культивування мікроорганізмів. Математичні моделі росту культур при періодичному та безперервному культивуванні

Тема 3. Основні принципи промислової реалізації процесів мікробного синтезу

Загальна характеристика стадій типового технологічного процесу мікробного синтезу.

Тема 4. Основні типи біохімічних процесів, використовуваних в харчових і бродильних виробництвах

Класифікація біохімічних процесів в залежності від субстрату, який використовується

Тема 5. Основи мікробіологічного і санітарно-гігієнічного контролю у харчовій промисловості

Джерела сторонніх мікроорганізмів у харчових технологіях. Патогенна мікрофлора; санітарно-показникові мікроорганізми. Дезінфекція в харчовій промисловості.

Тема 6. Мікробіологічні та біохімічні основи виробництва дріжджів

Сировина та основні стадії технологічного процесу. Особливості культур дріжджів, що використовуються в технології.

Тема 7. Мікробіологічні та біохімічні основи виробництва пива

Сировина та основні стадії технологічного процесу виробництва пива. Особливості культур дріжджів, що використовуються в технології.

Теми лабораторних робіт

1. Дослідження якості природної і питної води
2. Вивчення процесу стерилізації живильних середовищ методом автоклавування
3. Вивчення процесу сухожарової стерилізації лабораторного посуду та інструментів

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального розрахункового завдання з визначення показників росту клітин при періодичному культивуванні мікроорганізмів (за варіантами). Результат розрахунків оформлюється у письмовий звіт. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Зінченко М. Г. Біохімічні і мікробіологічні основи харчової та бродильної технології [Електронний ресурс] : навч. посібник / М. Г. Зінченко, Т. С. Тихомирова ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – 202 с.
2. Пирог Т.П. Біохімічні основи мікробного синтезу: підручник / Т.П. Пирог, Ю.М. Пенчук– К.: Видавництво Ліра-К, 2019. – 258 с
3. Зубар Н. Теоретичні основи харчових виробництв / Н. Зубар – К, Кондор, 2020. – 304 с.
4. Капрельянц Л. В. Теоретичні основи біотехнології / Л. В. Капрельянц – Х., вид-во Харків, 2020. – 291с.
5. Харчова біотехнологія [Текст] : підручник : присвячується 50-річчю започаткування інженерної освіти в Україні / Т. П. Пирог [та ін.] ; Нац. ун-т харчових технологій. - Київ : Ліра-К, 2016. - 408 с.

Додаткова література

1. ТОВАЖНЯНСКИЙ Л.Л. Загальна технологія харчової промисловості у прикладах і задачах. Підручник / Л.Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, С.І. БУХКАЛО, П.А. КАПУСТЕНКО – вид-во Центр навчальної літератури, 2019. – 832 с.
2. І.В. Бондар, В.М. Гуляєв Промислова мікробіологія Харчова і агробіотехнологія. Навчальний посібник для студентів спеціальності – “Промислова біотехнологія.”. Дніпродзержинськ, видавництво ДДТУ, 2004. – 280 стор
3. Методичні вказівки до лабораторних робіт «Вивчення термічних методів стерилізації живильних середовищ, лабораторного посуду та інструментів» / / М.Г. Зінченко, Н.А. Забіяка, Харків: НТУ «ХПІ», 2023, 25 с.
4. Грегірчак Н.М., Тетеріна С.М., Нечипор Т.М. Мікробіологія санітарія і гігієна виробництв з основами НАССР. Лабораторний практикум: навч. посіб. – К.: НУХТ, 2018. – 274 с
5. Борецький Ю.Р. Основи харчової хімії, мікробіології та гігієни і санітарії. Лабораторний практикум для студентів, які навчаються на спеціальності «готельно-ресторанна справа» / Ю.Р. Борецький, В.Р. Гащишин, Т.М. Прокопів, Х.Є. Шавель, В.М. Трач. – Л.: «Сполом», 2019. – 181с
6. Методичні вказівки до лабораторної роботи «Дослідження якості природної і питної води» / М.Г. Зінченко, Н.А. Забіяка, Харків: НТУ «ХПІ», 2023, 16 с.

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються за результатами поточного оцінювання: виконання розрахункового завдання (40%) та дві поточні контрольні роботи по 30%

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті:

<http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

01.08.2023 р.

Завідувач кафедри
Олексій ШЕСТОПАЛОВ

01.08.2023 р.

Гарант ОП
Валентин КОВАЛЕНКО